

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Хома Т.В.

кандидат педагогічних наук,

асистент кафедри фізичного виховання

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Сьогодні формуються нові підходи до навчання й виховання учнів закладів загальної середньої освіти. Законом України «Про освіту» уточнено окремі основні поняття, їх формулювання. Відтак, «освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей». Відповідно «здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти» [2]. Йдеться про те, що здобуття освіти здійснюється через навчання й виховання, які функціонують як рівноправні чинники, взаємодоповнюють один одного й спрямовані на розвиток особистості. І. Бех зазначає: «Освітній процес має бути організованим таким чином, щоб навчальна інформація про навколишній світ гармонійно узгоджувалася з інформацією, пов'язаною з особистісним становленням, процесом удосконалення моральної свідомості й поведінки дітей. Доцільно організований і гуманістично спрямований виховний процес сприяє реалізації навчальних завдань – формування цілісної картини світу, уявлень про зв'язок навколишнього світу і внутрішнього життя особистості, збагачення морального досвіду дитини» [1, с. 44].

Фізичне виховання займає одне з провідних місць у системі формування особистості. М. Фіцула розкриває зміст поняття: «Фізичне виховання – система соціально-педагогічних заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я, загартування організму, гармонійний розвиток форм, функцій і фізичних

можливостей людини, формування життєво важливих рухових навичок і вмінь» [5, с. 277].

Фізичне виховання найбільшою мірою реалізується на уроках з фізичної культури. Це обов'язковий навчальний предмет, що викладається в усіх закладах освіти відповідно до діючих навчальних програм. Формування фізичного виховання школярів, на наш погляд, значною мірою залежить від підходів до організації та проведення уроків з фізичної культури, зокрема: педагогічної майстерності вчителя, застосування традиційних й інноваційних методів роботи, створення сприятливого психологічного клімату, врахування індивідуальних здібностей учнів, належної матеріально-технічної бази тощо. На думку О. Полковенко та О.Тимчик: «Причинами неефективного фізичного виховання є знецінення значущості галузі «Фізична культура» в сучасному суспільстві, вузько спеціальний погляд на значення фізичної культури та фізичного виховання, зниження престижу освітнього предмета; знецінення соціального престижу фізичної культури, спорту, здорового способу життя; низький рівень або відсутність позитивної мотивації до систематичних занять фізичною культурою, спортом, до здорового способу життя; стандартизація системи побудови уроків з фізичної культури, методики вивчення рухових елементів, використання фізичних вправ протягом тривалого часу» [3, с 66].

Вважаємо, що підвищення інтересу до занять фізичної культури залежить від педагогічної майстерності вчителя. Урізноманітнення методів і прийомів роботи зі здобувачами освіти, введення інновацій сприяють активності школярів, вияву в них інтересу до виконання фізичних вправ. На уроці можливе застосування «хвилинки відпочинку», на якій учні діляться здобутою ними інформацією про досягнення у вітчизняному спорті. Вартує і впровадження ігрових прийомів, серед яких й імітації про улюблену фізичну вправу. Наголошуємо на тому, що уроки мають носити творчий характер, що забезпечить мотивацію до занять, і, як результат, – сприятиме фізичному вихованню.

Не менш важливого значення набувають позакласні заходи. Вони можуть проводитися в словесній формі: тематичні бесіди, дискусії щодо переваг здорового способу життя, організації режиму дня. Але специфіка реалізації завдань фізичного виховання вимагає застосування й активних форм: змагань, сімейних спортивних свят тощо. Обстоюємо ту думку, що учні-старшокласники можуть організувати дозвілля учнів на перерві, флешмоби, а, можливо, й у тісній співпраці з учителями – фізкультхвилинки на уроках в початковій школі. Не відкидаємо важливість традиційних заходів – організація виставки світлин на цікаві теми, як-от: «Активні вихідні», «Відпочинок з родиною», «Клуб витривалих»; розповсюдження агіток про спортивні секції школи, міста тощо.

Для мотивації учнів учителю рекомендується розробити й впровадити систему бонусів, які можна застосувати у формулюванні досягнень учнів, стимулюванні їх до занять спортом (похвала, нагородження тощо). За словами В. Сухомлинського: «Фізична культура повинна сформувати свідоме ставлення підлітка до власного організму, виробити вміння берегти здоров'я, зміцнювати його правильним режимом праці, відпочинку, харчування, гімнастикою і спортом, загартовувати фізичні й нервові сили, запобігати захворюванню» [4, с.358].

Отже, фізичне виховання є однією із важливих складових освітнього процесу, що впливає на формування особистості. Вагома роль у цьому процесі належить учителю фізичної культури. Використання на уроках різноманітних методів і прийомів, система мотивації учнів, створення відповідного емоційного фону сприяють розвитку інтересу до уроків фізичної культури, вчать школярів діяти творчо та самостійно, виробляють усвідомлення необхідності регулярно займатися фізичною культурою і спортом, пропагують здоровий спосіб життя.

Література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: / І. Д. Бех // Наук. видання. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.

2. Закон України «Про освіту». Прийнято Верховною Радою України 05.09.2017: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата опублікування: 28.09.2017).

3. Полковенко О. В., Тимчик О. В. Фізичне виховання учнів у контексті сучасної педагогічної науки / О. В. Полковенко, О. В.Тимчик // Молодий вчений. – № 4.3 (56.3). – квітень, 2018. – С. 65–68.

4. Сухомлинський В. О. Народження громадянина / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори в 5-ти т. –Т. 3. – Київ, 1977. – С. 283–582.

5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М. М. Фіцула – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).